

Una breu història del lacre

Durant quatre segles, una gota de cera roja garantia que ningú havia llegit una carta. Ho vam perdre en passar a l'era digital. És recuperable.

Abans del paper

La necessitat de comunicar alguna cosa de forma confidencial a algú llunyà és més antiga que l'escriptura. A Mesopotàmia, les tauletes d'argila amb missatges administratius o privats s'enviaven dins de càpsules també d'argila, segellades abans de coure: qualsevol intent de llegir el contingut obligava a trencar l'embolcall, i el destinatari sabia amb un sol cop d'ull si la càpsula arribava intacta. A la Roma clàssica, els rotlles de pergamí es lligaven amb cordill i es segellaven amb cera o amb plom. La idea era sempre la mateixa: que qualsevol lectura no autoritzada deixés un rastre físic inesborrable.

L'era del lacre

Durant diversos segles, des del final de l'Edat Mitjana fins a ben entrat el segle XX, l'eina canònica de la correspondència confidencial a Europa va ser el paper plegat i segellat amb lacre. La cera fosa s'abocava sobre la unió del plec i s'imprimia amb un encuny personal o institucional. No era ornamental. Notaris, diplomàtics, comerciants i particulars la usaven amb la mateixa lògica: si el lacre estava intacte i l'encuny era reconeixible, el contingut no havia estat llegit; si estava trencat, la correspondència estava compromesa abans fins i tot d'obrir-la.

La força del lacre no estava en el cost ni en la solemnitat. Estava en una propietat estructural molt concreta: qualsevol intent de retirar-lo i tornar-lo a posar deixava empremtes visibles. No hi havia forma silenciosa d'obrir una carta segellada. I això significava que la confidencialitat no depenia de la promesa de cap intermediari —del missatger, del cotxer, de l'oficial de correus— sinó del propi disseny físic de l'embolcall. Era confiança fundada en evidència, no en la paraula de ningú.

La transició digital

El telègraf, el telèfon, el correu electrònic, la missatgeria corporativa. La comunicació electrònica va portar velocitat, abast global i un cost gairebé nul per missatge. També es va emportar la garantia del lacre. Per defecte, tot missatge passa per intermediaris la integritat dels quals només podem comprovar a través de promeses escrites en condicions de servei, certificacions tècniques i auditories opaques. No hi ha res equivalent a una gota de cera trencada que ens avisi.

Un lacre digital

La propietat que dotava de força el lacre no era el lacre en si, sinó el que representava: integritat verificable per disseny, sense necessitat de confiar en un tercer. Aquesta propietat es pot reconstruir en el pla digital, encara que amb dos elements en lloc d'un. El primer és el segell criptogràfic —l'empremta SHA-256 que apareix al peu de cada article d'aquesta publicació és, en sentit literal, un lacre digital: qualsevol modificació del contingut canvia l'empremta visiblement, igual que la cera trencada delatava la lectura no autoritzada. El segon és l'arquitectura

del canal: quan no existeix un servidor al mig entre dues persones que es comuniquen, no hi ha intermediari a qui sigui necessari atorgar confiança. La combinació de tots dos elements —integritat verificable i absència d'intermediari— reproduceix, en termes digitals, el que durant quatre segles la cera roja sobre el paper plegat va fer de forma quotidiana.

El nom

Aquesta publicació es diu Cuadernos Lacre perquè el lacre no és un adorn històric, sinó una propietat tècnica concreta: la integritat verificable per construcció, sense promesa de cap operador. Cada article de la sèrie analitza, en la seva versió digital contemporània, alguna part d'aquesta mateixa idea: xifrat, metadades, secret professional, arquitectura de comunicacions, marc legal europeu. El nom és també una manera de recordar que la confidencialitat no és un servei que es contracta, sinó una propietat del propi canal pel qual la informació circula.

Fonts i lectura addicional

- Maxwell, M. — *The Wax Tablets of the Mind: Cognitive Studies of Memory and Literacy in Classical Antiquity*, Routledge, 1992 (capítols sobre segellat de tauletes i bullae mesopotàmiques).
- Daybell, J. — *The Material Letter in Early Modern England: Manuscript Letters and the Culture and Practices of Letter-Writing, 1512-1635*, Palgrave, 2012. Capítols sobre el lacre com a instrument d'integritat i autoria.
- Saltzer, J. H.; Reed, D. P.; Clark, D. D. — *End-to-end arguments in system design*, ACM TOCS, 1984. Formulació moderna del principi del lacre: garanties en els extrems, no en el canal.

[Següent → Xifrar no és ser privat: el que les metadades expliquen sobre tu](#)

Lectures recents

- [CUADERNOS LIST PREGUNTAS TITLE](#)
- [CUADERNOS LIST SELFHOST TITLE](#)
- [CUADERNOS LIST IDENTIDAD TITLE](#)

Emporta't aquest article on el necessitis.

[↓ Markdown](#) [↓ Text pla](#) [↓ PDF](#)

L'arxiu es descarrega al teu dispositiu. Des d'allà pots guardar-lo, importar-lo a Solo2, o compartir-lo on vulguis. Cuadernos no decideix el destí per tu.

Segell de lacre · SHA-256 acd604fa0cb69496721ab3c4f69926b5318c45441a37163dbd40a496824973db

ES

Cuadernos Lacre · Una publicació de [Menzuri Gestión S.L.](#) · escrita per R.Eugenio · editada per l'equip de [Solo2](#).

Aquest web no usa cookies i no carrega recursos de tercers. Usa un comptador anònim de visites allotjat per nosaltres (Umami, al nostre servidor europeu) i el mínim JavaScript necessari per a la teva preferència de tema clar/fosc. Sense trackers, sense perfilat, sense compartir dades. Si vols seguir-nos: [RSS](#).